

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΧΑΡΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έλαβε τη σημαντική απόφαση να αποκτήσει τη δική της **Χάρτα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**.

Το γεγονός αυτό αποτελεί σοβαρό βήμα προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση αλλά και προς τη νέα πολιτική χροιά που η Ένωση προσλαμβάνει, πέραν της στενά οικονομικής από την οποία ξεκίνησε.

Στη σημαντική αυτή προσπάθεια αξιόλογη ήταν η συμβολή του Συνδέσμου μας. Η διακεκριμένη δικηγόρος στον Α.Π. και στο ΣτΕ. **Σοφία Σπηλιωτοπούλου-Κουκούλη**, αντιπρόσωπός μας στην AFEM (Association des Femmes de l'Europe Méridionale), σε συνεργασία με την Πρόεδρό μας **Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου**, συνέταξε για λογαριασμό της AFEM εμπειριστατωμένες έγγραφες προτάσεις.

Παρακάτω δημοσιεύουμε κατατοπιστικό άρθρο της κυρίας Σπηλιωτοπούλου, το οποίο συνιστούμε στα μέλη μας, ιδίως στις νομικούς, να προσέξουν ιδιαίτερα, διότι προτείνει την εισαγωγή κυρίως εξασφαλιστικών της ουσιαστικής ισότητας των φύλων διατάξεων.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

της **Σοφίας Σπηλιωτοπούλου-Κουκούλη**

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας της 3ης και 4ης Ιουνίου 1999 αποφάσισε ότι πρέπει να καταρτιστεί ένας **Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης**. Την κατάρτιση του σχεδίου του Χάρτη αυτού ανέθεσε σε μια ειδική επιτροπή, η οποία οφείλει να ολοκληρώσει τις εργασίες της πριν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που θα συνέλθει στις 7-9 Δεκεμβρίου 2000 υπό τη γαλλική Προεδρία, στη Νί-καια. Τις σχετικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κολωνίας συμπλήρωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε της 15ης και 16ης Οκτωβρίου 1999.

Η ειδική επιτροπή, που ονομάστηκε «**Συνέλευση**» (Convention), αποτελείται από 62 μέλη: 15 εκπροσώπους των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών-μελών, έναν εκπρόσωπο της Επιτροπής, 16 μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και 30 μέλη των εθνικών κοινοβουλίων.

Εκπρόσωπος της ελληνικής κυβέρνησης στη «Συνέλευση» είναι ο Καθηγητής κ. Γιώργος Παπαδημητρίου. Η πρόσφατα εκλεγμένη Βου-

λή των Ελλήνων όρισε ως εκπροσώπους της την Καθηγήτρια και αντιπρόεδρό της κα Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα και τον κ. Λουκά Αποστολίδη. Μεταξύ των εκπροσώπων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι ο κ. Κωνσταντίνος Χατζηδάκης.

Τις εργασίες της «Συνέλευσης» παρακολουθούν ως παρατηρητές δύο εκπρόσωποι του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, από τους οποίους ο ένας είναι ο έλληνας Δικαστής κ. Βασίλειος Σκουρής, καθώς και δύο εκπρόσωποι του Συμβουλίου της Ευρώπης (ο ένας από αυτούς εκπροσωπεί το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων). Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, η Επιτροπή των Περιφερειών και ο ευρωπαίος Διαμεσολαβητής (ombudsman), ως όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διατυπώνουν τις απόψεις τους. Η «Συνέλευση» ακούει επίσης τις απόψεις των χωρών που είναι υποψήφιας για προσχώρηση στην Ένωση και δικαιούται να καλέσει σε ακρόαση και μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Η «Συνέλευση» εξέλεξε ως πρόεδ-

ρό της τον Καθηγητή και τέως πρόεδρο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας κ. Roman Herzog. Το προεδρείο της «Συνέλευσης» (Presidium), που αποτελείται από τον πρόεδρο και τους τρεις αντιπροέδρους της, καταρτίζει σχέδια άρθρων του Χάρτη, τα οποία συζητούνται κατά τις συνεδριάσεις της «Συνέλευσης» και αναδιατυπώνονται από το Προεδρείο βάσει των συζητήσεων αυτών.

Χαρακτηριστικό της μεθόδου εργασίας της «Συνέλευσης» είναι η διαφάνεια. Οι συνεδριάσεις της είναι δημόσιες και όλα τα έγγραφά της, καθώς και τα έγγραφα που υποβάλλονται από τα μέλη της, τους παρατηρητές, τις υποψήφιας χώρες και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) δημοσιεύονται σε ειδική ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<http://db.consilium.eu.int/df>).

Από τις πρώτες ΜΚΟ που υπέβαλαν έγγραφες προτάσεις στη «Συνέλευση», οι οποίες αναφέρονται σε συγκεκριμένα άρθρα του Χάρτη, ήταν η Ένωση Γυναικών Νότιας Ευ-

ρώπης (Association des Femmes de l'Europe Méridionale – AFEM), της οποίας μέλος είναι ο ΣΔΓ. Τις προτάσεις της AFEM κατήρτισαν η εκπρόσωπος του ΣΔΓ στην AFEM και αντιπρόεδρος της κα Σοφία Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου μαζί με την Πρόεδρο του ΣΔΓ Καθηγήτρια κα Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, σε συνεργασία και με την πρόεδρο της AFEM κα Michéline Galabert.

Η Σύνελευση κάλεσε σε ακρόαση ορισμένες ΜΚΟ στις 27 Απριλίου 2000. Η AFEM ήταν η μόνη γυναικεία οργάνωση που είχε υποβάλει έως τότε έγγραφες προτάσεις, και γιαυτό ήταν και η μόνη γυναικεία οργάνωση που κλήθηκε στην ακρόαση, κατά την οποία την εκπροσώπησε η Σοφία Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου. Τις προτάσεις της AFEM υποστήριξαν έως την ημέρα της ακρόασης το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών (το οποίο, μη έχοντας καταθέσει δικές του προτάσεις, δεν κλήθηκε και γιαυτό ζήτησε από την AFEM να το εκπροσωπήσει κατά την ακρόαση), η International Alliance of Women (IAW), κατόπιν ενεργειών της προέδρου του ΣΔΓ και επίτιμης προέδρου της IAW κας Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το Comité International de Liaison des Associations Féminines (CILAF) και ο ΣΔΓ.

Μετά την ακρόαση και έως σήμερα, τις προτάσεις της AFEM υποστήριξαν και πολλές άλλες εθνικές και ευρωπαϊκές οργανώσεις, μεταξύ των οποίων το Centre Européen du Conseil International des Femmes (CECIF), κατόπιν ενεργειών της προέδρου του Εθνικού Συμβουλίου Ελληνίδων Έφης Καλλιγά. Άλλες ελληνικές ΜΚΟ που υποστηρίζουν τις προτάσεις της AFEM, είναι το Εθνικό Συμβούλιο Ελληνίδων, το Κέντρο Έρευνας Γυναικών Μεσογείου (ΚΕΓΜΕ), η Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών, η Ένωση Ελληνίδων Νομικών, η Σοροπτιμιστική Ένωση Ελλάδας, η Πανελλήνια Ένωση Γυναικών «Παναθηναϊκή», η Ένωση Ελληνίδων Νοικοκυρών, το Δίκτυο για την καταπολέμηση της

ανδρικής βίας κατά των γυναικών, το Κέντρο Έρευνας και Δράσης για την Ειρήνη (ΚΕΔΕ).

Την πρόταση της AFEM για κατοχύρωση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς προσυπέγραψαν όλες οι Ελληνίδες μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι οποίες είναι, κατ' αλφαβητική σειρά, οι κυρίες Μαριέττα Γιαννάκου-Κουτσίκου, Μυρσίνη Ζορμπά, Άννα Καραμάνου, Ρόδη Κράτσα και Μένη Μαλλιάρη. Η δε κα Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα, μόλις ορίστηκε εκ μέρους της Βουλής μέλος της «Συνέλευσης», υπέβαλε τροπολογία (contrib 251), με την οποία πρότεινε να περιληφθεί στον Χάρτη άρθρο που να περιέχει, επί λέξει, τη διατύπωση της σχετικής πρότασης της AFEM (βλ. πιο κάτω).

ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ AFEM

Το πλήρες κείμενο των προτάσεων της AFEM, όπως έχει υποβληθεί στη «Σύνελευση», στα αγγλικά και γαλλικά, είναι δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα: <http://db.consilium.eu.int/df>, με την ένδειξη CONTRIB 42, 105 και 181.

Οι προτάσεις της AFEM αφορούν συγκεκριμένα άρθρα του Σχεδίου του Χάρτη, που έχει διατυπώσει το Προεδρείο της «Συνέλευσης». Οι αριθμοί άρθρων, που αναγράφονται σε παρένθεση, μετά από τον τίτλο κάθε πρότασης της AFEM, αναφέρονται στο Σχέδιο, όπως έχει διαμορφωθεί έως σήμερα. Τα Σχέδια του Χάρτη δημοσιεύονται στην προαναφερόμενη ιστοσελίδα, με την ένδειξη CONVENT ακολουθούμενη από έναν αριθμό.

Οι κυριότερες προτάσεις της AFEM έχουν ως εξής:

Ι. ΑΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Ισότητα των φύλων (άρθρο 1α του convent 36). Προτεινόμενη προσθήκη:

«1. Η ουσιαστική ισότητα μεταξύ

γυναικών και ανδρών πρέπει να εξασφαλίζεται και να προάγεται σε όλους τους τομείς. Οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου απαγορεύεται.

2. Ενδείκνυται η λήψη προσωρινών θετικών μέτρων, κατά κύριο λόγο για τη βελτίωση της θέσης των γυναικών, έως ότου επιτευχθεί ουσιαστική ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.»

Σημειώνεται ότι ο εκπρόσωπος της γαλλικής κυβέρνησης κ. Guy Braibant είχε προτείνει, μετά την υποβολή των προτάσεων της AFEM, την κατοχύρωση της ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς, χωρίς όμως να αναφέρεται στην «ουσιαστική ισότητα» και στα «θετικά μέτρα» (βλ. CONTRIB 90). Η AFEM είχε χαιρέτισει την πρότασή του και είχε ζητήσει να συμπληρωθεί σύμφωνα με τη δική της. Πρόταση με τη διατύπωση της AFEM υπέβαλε η κα Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα με την προαναφερόμενη τροπολογία της (contrib 251).

Ανθρώπινη αξιοπρέπεια (άρθρο 1 CONVENT 28). Προτεινόμενη προσθήκη:

«Το ανθρώπινο σώμα ή οποιοδήποτε μέρος του είναι εκτός συναλλαγής, ανεξάρτητα από τη συναίνεση του ενδιαφερομένου ατόμου.»

Όταν η AFEM υπέβαλε την πρόταση αυτή, το Σχέδιο δεν περιλάμβανε γενική απαγόρευση της εμπορίας του ανθρώπινου σώματος. Στη συνέχεια, με το CONVENT 36 προστέθηκε στο άρθρο 5 (το οποίο απαγορεύει τη δουλεία και την αναγκαστική εργασία) 3η παράγραφος, η οποία απαγορεύει το εμπόριο ανθρώπων.

Απαγόρευση των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης μεταχείρισης (άρθρο 4 CONVENT 28). Προτεινόμενη προσθήκη:

«Απαγορεύεται ο σεξουαλικός ακρωτηριασμός και κάθε άλλου είδους σωματική ή ψυχολογική βία, συμπεριλαμβανομένης και της βίας μέσα στην οικογένεια.»

Δικαίωμα σε πραγματική και αποτελεσματική δικαστική προστασία (άρθρα 7 και 8 CONVENT 28 και 36). Προτεινόμενη προσθήκη:

«Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που έχουν ως σκοπό την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου δικαιούνται να προσφεύγουν για λογαριασμό των θυμάτων παραβιάσεων των δικαιωμάτων αυτών ή να υποστηρίζουν την προσφυγή των ίδιων των θυμάτων ενώπιον οποιουδήποτε αρμόδιου εθνικού ή ευρωπαϊκού δικαστηρίου ή άλλου αρμόδιου οργάνου.»

Δικαίωμα των γονέων να εξασφαλίζουν την εκπαίδευση των παιδιών τους σύμφωνα με τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις τους (άρθρο 16 παράγρ. 3 CONVENT 28). Προτεινόμενη προσθήκη:

«εφόσον οι πεποιθήσεις αυτές δεν αντίκεινται στις αρχές και τα δικαιώματα που αναγνωρίζει ο Χάρτης. Κατά την άσκηση του δικαιώματος αυτού, οι γονείς οφείλουν να ενεργούν προς το συμφέρον του παιδιού.»

Με την προαναφερόμενη τροπολογία της (CONTRIB 251), η κα Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα πρότεινε και αυτή την προσθήκη. Την κατοχύρωση του συμφέροντος του παιδιού στο άρθρο αυτό πρότεινε και ο εκπρόσωπος της ελληνικής κυβέρνησης κ. Γ. Παπαδημητρίου (CONTRIB 97).

Δικαίωμα σε άσυλο (άρθρο 21 CONVENT 36). Πρόταση διεύρυνσης του δικαιώματος:

«Έχει δικαίωμα σε άσυλο κάθε άτομο που στερείται την ελεύθερη διάθεση του εαυτού του ή που η ελευθερία του ή τα θεμελιώδη δικαιώματά του, συμπεριλαμβανομένης της σωματικής, ψυχικής ή γενετικής ακεραιότητάς του, απειλούνται.»

Δικαιώματα των παιδιών (άρθρο 23 CONVENT 36). Προτεινόμενος γενικός κανόνας:

«Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στην απόλαυση κάθε θεμελιώδους δικαιώ-

ματος που δεν προϋποθέτει την ενηλικότητα καθώς και στην προστασία του συμφέροντός του.»

II. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Δικαίωμα σε προστασία της μητρότητας (άρθρο 39 CONVENT 34). Πρόταση αναδιατύπωσης:

«Κάθε γυναίκα, χωρίς καμία διάκριση, έχει δικαίωμα σε προστασία της μητρότητας, και ιδίως σε επαρκή άδεια μητρότητας, που να έχει τουλάχιστον την προβλεπόμενη από το Κοινοτικό Δίκαιο διάρκεια και να αμείβεται με παροχές κοινωνικής ασφάλισης, και σε διατήρηση, κατά τη διάρκεια της άδειας αυτής, των εργασιακών δικαιωμάτων της, καθώς και σε προστασία κατά των συνθηκών εργασίας που μπορούν να βλάψουν αυτήν ή το παιδί της, πριν ή μετά τον τοκετό, και κατά των ασθενειών που οφείλονται στην εγκυμοσύνη, τον τοκετό ή τη γαλουχία. Κάθε γυναίκα, χωρίς καμία διάκριση, έχει δικαίωμα σε οικογενειακό προγραμματισμό.»

Δικαιώματα των γονέων (άρθρο 39 CONVENT 34). Πρόταση αναδιατύπωσης:

«Κάθε μητέρα και κάθε πατέρας έχουν δικαίωμα σε προστασία του γονεϊκού λειτουργήματός τους, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος σε γονική άδεια, για την ανατροφή και τη φροντίδα των παιδιών τους, που να έχει τουλάχιστον την προβλεπόμενη από το Κοινοτικό Δίκαιο διάρκεια και να αμείβεται με παροχές κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και στη διατήρηση των εργασιακών δικαιωμάτων τους κατά τη διάρκεια αυτής της άδειας. Η οργάνωση του χρόνου εργασίας πρέπει να εξασφαλίζει τον συνδυασμό των οικογενειακών και επαγγελματικών υποχρεώσεων των εργαζομένων.»

Δικαίωμα σε επαρκές και αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης (άρθρο 41 παράγρ. 2 CONVENT 34). Πρόταση αναδιατύπωσης:

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα σε επαρκές και αξιοπρεπές επίπεδο

διαβίωσης, για τον εαυτό του και την οικογένειά του, και σε προστασία κατά του κοινωνικού αποκλεισμού.»

Δικαίωμα σε ιατρική περίθαλψη (άρθρο 42 CONVENT 34). Πρόταση συμπλήρωσης :

«Πρέπει να διασφαλίζεται το δικαίωμα σε ιατρική περίθαλψη για λόγους υγείας, εγκυμοσύνης και μητρότητας.»

Δικαίωμα σε ειδική προστασία (άρθρο 42 CONVENT 34). Πρόταση αναδιατύπωσης:

«Κάθε πρόσωπο που είναι ηλικιωμένο, ανίκανο, έχει ειδικές ανάγκες ή είναι άπορο έχει δικαίωμα σε ειδική προστασία.»

Επίπεδο προστασίας (άρθρο 46 SN 3340/00). Πρόταση συμπλήρωσης:

«Καμία διάταξη αυτού του Χάρτη δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως περιορίζουσα την προστασία που παρέχεται από άλλες διατάξεις του Κοινοτικού δικαίου ή του δικαίου της Ένωσης ή από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ή οποιαδήποτε άλλη διεθνή συνθήκη ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή ελευθεριών, στην οποία είναι μέρη η Ένωση ή η Κοινότητα ή τα Κράτη μέλη, ή από τα Συντάγματα ή τη νομοθεσία των Κρατών-μελών.»

Ο
«**Αγώνας της Γυναίκας**»
είναι ο σοβαρός
και πάντα
πρωτοποριακός
υποστηρικτής
της ισότητας
των φύλων.

Συστήστε τον
στις φίλες
και στους φίλους σας